

OPPIVELVOLLISUUDEN LAAJENTAMINEN / HALLINTOSÄÄNNÖN TARKISTUS

19/01.010/2016

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta 27.04.2021 § 33

Valtioneuvosto antoi 15.10.2020 eduskunnalle hallituksen esityksen, jolla oppivelvollisuutta jatketaan 18 ikävuoteen asti. Tasavallan presidentti vahvisti oppivelvollisuuslain 30.12.2020. Laajennettu oppivelvollisuus astuu voimaan vuonna 2021.

Oppivelvollisuuslakia sovelletaan ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, jotka keväällä ovat perusopetuksen 9. luokalla (pääosin vuonna 2005 syntyneet). Jatkossa oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto).

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle edellyttää sen varmistamista, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen. Perusopetuksen järjestäjän osalta tämä tarkoittaa, että 1.1.2021 tulee voimaan oppivelvollisen nuoren jatko-opintoihin hakeutumiselvelvollisuutta koskeva ohjaus- ja valvontavastuu. 1.8.2021 alkaen tulee voimaan tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus perusopetuksessa, mitä koskeva päivitys perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin tehdään kevään 2021 aikana.

Uuteen lainsäädäntöön sisältyy veloitteita ja tehtäviä, joita ei ole säädetty tietyn viranhaltijan tai toimielimen tehtäväksi. Kuntien, opetuksen ja koulutuksen järjestäjien on otettava uusien veloitteiden ja tehtävien ratkaisuvastuuta koskevat määräykset hallintosäätöihin.

Opiskelijalle maksuttomia ovat edelleenkin opetus ja päivittäinen ruokailu jonka lisäksi jatkossa myös opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit, opetuksessa tarvittavat työvälineet, -asut ja -aineet, lukion oppimäärän päätteeksi suoritettavan ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät 5 koetta sekä niiden osalta hylättyjen kokeiden uusiminen, vähintään seitsemän kilometrin pituiset koulumatkat sekä joissakin erityistapauksissa myös majoitus- ja matkakustannukset. Joutsan kunnassa on aiemmalla lautakunnan päätöksellä (sivistyslautakunta 14.02.2017 § 11) päätetty lukiolaisten kuljetuksista sekä mahdollisuudesta Kelan kulloinkin määrittämän kilometrikorvauksen perusteella maksettavaan saattokorvaukseen, mikäli muita vaihtoehtoja kulkemiseen ei ole.

Toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden toteutuessa koulumatkatuen oikeuttavan koulumatkan raja lasketaan 10 kilometristä 7 kilometriin. Lisäksi luovutaan 54 euron kuukausittaisia vähimmäismatkakustannuksia koskevasta rajasta. Toisen asteen opiskelijoiden maksuttomat koulumatkat korvataan jatkossakin Kansaneläkelaitoksen maksaman koulumatkatuen kautta. Kunta tai koulutuksen järjestäjä ei ole velvollinen järjestämään toisen asteen koulutuksessa oleville oppivelvollisille koulukuljetusta. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin vapaaehtoisesti järjestää opiskelijoille mahdollisuuden koulukuljetukseen.

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä sekä muilla oppivelvollisuuskoulutusta järjestävillä sekä viimesijassa asuinkunnalla on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Näin voidaan varmistaa, että opiskelijaa voidaan tukea ja ohjata riittävästi koko opiskelun ajan. Perusopetuksen päättymisen jälkeen vastuu oppivelvollisuuden suorittamisen ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta on perusopetuksen järjestäjällä siihen asti, kunnes oppivelvollinen aloittaa opinnot perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa. Oppivelvollisen nuoren huoltajan tai muun laillisen edustajan tulee huolehtia siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden (OVL 9 §). Jos huoltaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö tämän velvollisuuden, hänet voidaan tuomita sakkorangaistukseen (OVL 22 §).

Perusopetuksen järjestäjän tehtävänä on ohjaussuunnitelman mukaisesti saattaa oppilaat toiselle asteelle. Jos joku perusopetuksen päättävä jää ilman opiskelupaikkaa, perusopetuksen järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan tästä oppilaan asuinkunnalle, joka ottaa kopin nuoresta. Kun opiskelija aloittaa toisen asteen koulutuksessa, vastuu opiskelijan ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta siirtyy tälle, esimerkiksi lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Jos opiskelija haluaa vaihtaa oppilaitoksesta tai alalta toiselle, koulutuksen järjestäjät ohjaavat ja tukevat opiskelijaa siihen saakka, kunnes opiskelijalla on uusi opiskelupaikka.

Asuinkunnan tehtävänä on perusopetuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella selvittää niiden perusopetuksen keväällä päättäneiden nuorten tilanne, jotka vielä syksyllä ovat ilman opiskelupaikkaa. Nuoret saavat ohjausta toisen asteen koulutukseen hakeutumiseksi. Tarvittaessa nuoria ohjataan myös hakeutumaan muiden palveluiden, kuten terveys- ja sosiaalipalveluiden sekä kuntoutuspalveluiden piiriin. Jos soveltuvaa opiskelupaikkaa ei ohjauksesta ja yhteistyöstä huolimatta löydy ja nuori arvioidaan koulukuntoiseksi, kunnalla on velvollisuus osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka soveltuvassa nivelvaiheen koulutuksessa. Asuinkunnan tehtävänä on vastaavalla tavalla koulutuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella ohjata myös niitä oppivelvollisia, jotka ovat keskeyttäneet toisen asteen opintonsa ja joilla ei ole uutta opiskelupaikkaa. Velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisen hakeutumista perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen perusopetuksen 9. luokalla on perusopetuksen järjestäjällä. Jos oppivelvollinen ei saa opiskelupaikkaa yhteishaussa, perusopetuksen järjestäjä jatkaa myös kevätlukukauden koulutyön päätyttyä ohjausta, jotta oppivelvollinen voisi hakea opiskelupaikkaa yhteishaun jälkeisessä jatkuvassa haussa. Jos oppivelvollinen nuori vielä kesän jälkeen on ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää aloittamansa opinnot, valvontavastuu siirtyy perusopetuksen tai koulutuksen järjestäjän ilmoituksen perusteella nuoren asuinkunnalle.

Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen. Anomuksesta opintojen maksuttomuuteen voi hakea jatkoaikaa sen vuoden loppuun saakka, kun oppivelvollinen on täyttänyt 20 vuotta. Tämä saattaa tulla kyseeseen esimerkiksi kaksoistutkintoa suoritettaessa tai lukion suorittamisessa neljässä vuodessa.

Lisätietoa mm. opetus- ja kulttuuriministeriön kysymyspalstalta osoitteessa

<https://minedu.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>.

Esityslistan liitteenä hallintosäännön toimivaltataulukko, johon merkitty oppivelvollisuuslain mukaiset lisäykset viranhaltijoiden päätösvaltaan.

(Asian valmistelija hyvinvointi- ja sivistysjohtaja Mika Sirkka p. 040 533 5619)

Hyvinvointi- ja sivistysjohtajan ehdotus:

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta

1. merkitsee oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvät asiat tiedoksi.
2. esittää kunnanhallitukselle / valtuustolle, että se hyväksyy hallintosäännön toimivaltataulukon oppivelvollisuuslakiin liittyvät tarkennukset päätösvallasta.

Päätös:

Hyvinvointi- ja sivistysjohtajan ehdotus hyväksyttiin.
